

„KI KELL TARTANUNK ITT, KÁRPÁTALJÁN”

HÉDER JÁNOS | Ukrajnában megvadultak a hatóságok, és állami, politikai segédlettel szítják a magyarellenes hangulatot. Egy kárpátaljai oligarcha, parlamenti képviselő ukránok betelepítését ajánlja a régióba, hogy csökkenjen a magyarok aránya. A kijevi törvényhozásban pedig petíció indult, hogy kitoloncolják a térségből a kettős állampolgárokat, s egy kormányközeli hírportál listázza a feltehetően magyar állampolgársággal is rendelkező kárpátaljaiakat, hogy ez alapján az állam vizsgálja ki: ki dolgozik közülük tisztviselői állásban, hogy eljárást indíthassanak ellenük. Erről a kampányról, a jogfosztó, kisebbségellenes törvényekről kérdezte a Figyelő a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspökhelyettesét, ungvári és ungtarnóci lelkészt.

Az anyanyelvi oktatást elsorvasztani hivatott jogszabály már több mint egy éve borzolja a kedélyeket Kárpátalján. A napokban első olvasatban elfogadta a ráda (parlament) az ukrán nyelv hegemoniáját biztosító új nyelvtörvényt, és magyarellenes hangulatot gerjesztenek Kijevből. Mit tehet ilyen helyzetben az egyház? Ön hogyan tartja a lelket a gyülekezet tagjaiban?

– Az, hogy egyáltalán van magyarság Kárpátalján, elsősorban az egyháznak köszönhető, mert ott őrizték a lelket és a nyelvet. Ha visszaemlékszünk, a magyar nyelvű oktatás a II. világháborút követően megszűnt, majd fokozatosan újraépült, és csupán a múlt század 70-es éveiben jutottunk el oda, hogy a középiskolában is lett magyar nyelvű tanítás. Az édesapám például csak a hetedik osztályig tanulhatott magyarul, utána már csak oroszul. Nyelvünk használata a konyhára és egyetlen közösségi térként a templomra korlátozódott. Az ukrán állam mostani politikája hasonló helyzetet akar előidézni, sőt az iskolából a korábbinál is jobban igyekeznek kiszorítani a magyar nyelvet. Megdöbbentő, hogy az ukránok, akik az ország 1991-es függetlenné válása előtt joggal úgy érezték, hogy a Szovjetunióban korlátozzák a nemzeti, ezen belül a nyelvhasználati jogait, most naci-

NÉVJEGY

- 1971. január 22-én született, a Huszti járásban lévő Visk nagyközségben
- Általános iskolai tanulmányait a szülőfalujában végezte
- 1986-tól az Ungvári Kulturális Szakközépiskolában tanult tovább, 1989-ben kitűnő eredménnyel népművelő képesítést szerzett
- Kétéves sorkatonai szolgálatát követően fordult a lelkészi hivatás felé. 1993-ban felvették a Debreceni Református Hittudományi Egyetemre. 1996-tól ezzel párhuzamosan elkezdte a tanulmányait a Szegedi Juhász Gyula Főiskola vallásstudományi szakán
- 1998-tól az ungvári református egyházközség segédlelkésze, majd lelkésze, 2003-tól Ungtarnócon is szolgált. 2006-ban választották a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspökhelyettesévé
- A kárpátaljai magyarság megmaradásaért, anyanyelvének ápolásáért, identitásának megőrzése érdekében végzett kiemelkedő lelkészi munkájáért 2018. március 15-én Ader János köztársasági elnök a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntette ki

onalista elvakultságukban egyre erősebben nyirbálják az országban élő nemzeti kisebbségek alkotmányos jogait. Ukrajna fiatal ország és kisebbségügyi komplexusban szenved. Véleményem szerint a politikai elit ezt próbálja kompenzálni az immár sorozatban meghozott elnyomó intézkedéseivel.

– *Mennyire beszédte a gyülekezetben a jelenlegi helyzet? Megosztják önnek a gondjaikat a hívők, kikérik a véleményét? Mit tud tanácsolni nekik?*

– Nehéz időket élünk. Amikor 2013/14 fordulóján Kijevben a Viktor Janukovics államfőt megbuktató Majdan-forradalom erői kerekedtek felül, az új hatalom első intézkedéseinek egyikeként megpróbálta eltörölni a kisebbségbarát nyelvhasználati törvényt. Akkor ez nem sikerült, de olyan folyamatokat gerjesztett az országban, ami a Krím elvesztéséhez és a kelet-ukrajnai harcok kirobbanásához vezetett. A konfliktus kezdeti szakaszában voltak olyan józanul gondolkodó politikusok, akik a zömében oroszok lakta keleti és az ukrán nemzeti radikalizmussal átitott nyugati országrészekben élők megbékítésére törekedtek. Emellett azonban fel erősödtek a nacionalista erők. Mindenekelőtt a magát hazafiasnak nevező Pravij (Jobboldali) Szektorra gondolok, amelyről mostanában keveset hallani, azonban

HÉDER JÁNOS EGYIK IDEI KONFIRMANDUSÁNAK GRATULÁL. KÁRPÁTALJÁN 108 REFORMÁTUS GYÜLEKEZET VAN, EZEK MAGYAR HIRDETŐTÁBLÁIT IS BETILTANÁ AZ UKRÁN NYELVTÖRVÉNY

az szervezet az ún. Nacionalnij Korpuszba (Nemzeti Hadtestbe) és különféle Szicsgárdákba olvadt. Ezek a félkatonai szervezetek azóta minden botrányban benne vannak, legyen szó zsidó- vagy cigányüldözésről, etnikai alapú bűncselekményekről, gyilkosságokról. Most pedig a magyarok kerültek a figyelmük középpontjába: elég, ha csak a tavalyi beregszászi randalírozásukra utalok, vagy arra az ungvári, március 15-i ünnepséget megzavaró felvonulásra, melynek során több tucat fiatal a „késhegyre a magyarokkal” jelszót skandálta.

Őszintén megmondom, úgy érzem, nincs erkölcsi alapunk arra, hogy megbélyegezzük, kritizáljuk azokat, akik úgy döntenek: a jobb, nyugodt élet reményében elhagyják az országot. Egy valamit azonban minden prédikáció alkalmával elmondok: nem szabad felégetni a hidakat! Nem szabad elkótyavetyélni az itt megteremtett javakat, hiszen kedvező változás is jöhet. Most minden reménytelennek tűnik, azonban ne feledjük: az inga is kileng, de megfordul az iránya. Ha javul a helyzet, tapasztalatokkal, tudás-

sal gazdagodva vissza lehet és kell térni Kárpátaljára.

– *Ezek szerint ön optimista...*

– Inkább realista vagyok. Az utcákon nem lónek ugyan (maradjon ez így), de nem csukhatjuk be a szemünket s nem lehetünk süketek. A gazdasági és szociális válságból kilábalni képtelen ország egyre inkább a totalitarizmus felé tolódik el. Igaz, egyelőre nincs személyi kultusz, mint a közép-ázsiai szovjet utódállamokban. De mind keményebb a cenzúra a médiában. Ellenségképet kreálnak, amihez az orosz kártya úgy tűnik, már nem elég, elővették tehát a magyarokat. Szeparatizmussal vádolnak, listáznak miniket, és órákig indokolatlanul várokoztatják a határon a kárpátaljai magyar politikusokat, közéleti embereket, újságírókat.

– *Az ungvári reformátusságot magyar és szláv (orosz, ukrán, ruszin) anyanyel-*

vűek alkotják. Miként él meg azt, ami az utóbbi időben történik Ukrajnában?

– Nehéz dolgom van, mert mindkét gyülekezetben én szolgállok. Megváltozott az ukrán híveink nézőpontja. Korábban előfordult, hogy megkérdezték tőlem, miért cselekszik a magyar kormány így vagy úgy. Most szégyenkezést érzek részükről az ukrán politikusok, kormányhivatalnokok megnyilvánulásai miatt. Nem értik, hogy miért kell békétlenséget hozni a mindig toleráns Kárpátaljára. Mint általában, most sem az egyszerű emberek van a probléma. Én ugyanúgy tiszteltem az ukrán testvéreinket, mint a magyarokat. És ez kölcsönös: a szláv anyanyelvűek áldás, békességgel köszöntik a magyar híveket, sokan közülük beiratkoztak magyartanfolyamra, mert el szeretnék sajátítani a nyelvünket. Sok ukrán embert viszont sikerült megfertőzni a sovinizmus eszméivel, de semmi sem örök. Előbb-utóbb ráébrednek, hogy becsapták, megtévesztették őket. Nekünk ki kell tartani, amíg el nem jön a kijózanodás órája.

SZÓLÓSI HUNOR